

شنکردن و و اما مدانی نا شنیدنی خیم ... هژن

برای، خوینداری هژا ئوی لردا دخیوینن و، شنکردن و، چنند شتک، ک هاو (زاهیر باهیر) ل و و اما مدانی خی [۱] ب خنک کی من [۲]، ئاراستی منی کردوون و وروژاندوونی، استییدکی من شنکردن و و و اما مکم ب و اما مدانی هاو م ل و بیست (۲۰) لاپو نووسی، ب اما م ئم ب یانی ل دوا چرک و کاتی ناردنی، پاشگ زبووم و و ب یارمدا ل و ک شک کی خیم بمینت و و ل جیاتی ئ و ئم چنند شنکردن و ی بنووسم.

من ل و و خنک کی خیم، ل س ر بنمای تگ ییشتنی خیم و ک خویند ر ک ل باب تکی نووسر، ح فتا و حوت (۷۷) پرسیمار ئاراستی نووسیند کی ئ و کردوون. بداخ و هاو ی من، ل جیاتی ه و دان ب و اما مدانی و ی پرسیمار کان و ک شنکردن و ی باب تکی خی، کچی ک م ک ت م تی داوون ت پا من و د می خنکی ب قو گرتو و، ب نمون:

" م بست کی تیادا ف رام شکراو "، " ن س رنجی بدیق تی ل وتار ک م داو، ن و کو س رنجیش تبینیدنی خی د ربریو "، " ه ند ک ل ب گ و نو سیندنی من شو و نراون "، " ئ م ش و اندنی نو سیند کی من. "، " هاو ه ژنن غ در کی ی کجار زرم ل د کات چونک ئ م ش و اندنی م بست ک و نو سیند کی من "، " ه موو ک س د توان ت شت ک ل وتاری ک س کی دیک دا د رینی و ب ئار زوی خی ب لا دا بیات و ب خواستی خی قسی ل س ر بکات "، " ئ م کی هاو ه ژن د ی ت ه گ ا ن و ی قس کی من "، " ه ر ل ب ر ئ و د ی م ک ب دیق و تار ک می ن خوند ت و یا ه ر د و ن ب شکردن. "، " د بوای ل م بستنی من باشتر بگ یشتای و ل و پرسیمار و برگ ی، خی بیارستای. "، " لردا واهست د ک م ک ب چ دینجار او وتار کی من شو و نراو. "، " لردا م بست کی من ل و پ پ گراف ب و لای ن دا براو ک تا کو خویند ر خویندن و ی ه ب نو سیند کی من بکات، یا ب و بار دا د خر ت د می خویند ر. "، " ن ک ئ و ی ک هاو ه ژن [ناتوانم ه یگ او ت و] ب اما دیق و تی ل س ر ن داو. "، ...

نایا باشتر و دروستتر ن بوو، ک هاو م (نووسر) ل جیاتی ب کاربردنی ئ و د ست واژ نادرستان، ه و ییدای بنووس ت

(خندگر له مې بېستې كې من، يان، له دېر بېښ كې من، يان، له دا شتنې كې من، هېڅ خراب تېگې يېشتو، يان بينووسيايې، بې داخو و له مې بېستې من تېنډگې يېشتو) ؛ ئېدى جياوازي ئېمې ئې ناكېست-هزر له تېگې ئېوانې دېكې چېيې؟ ئې كېمې جياوازي خندگرتن و وې مېدا نېوې خند وېكې ئې ناركېست-هزرېكې؟ مېگېر يېكېكې له جياوازييې سېر كېيې كې نېوان ئې ناركېست-هزران و ئېوانې دېكې، هېر ئېوې نېيې، كې هزر و بېچوون له جيا تې كېسايې تېيې كېان دېدوېن و بې مشوم دېكېن له دواي وېمې دروستتر و ئېزموونگېري زياتر و گونجا تر دېگېگېن؟

بې داخو وې، له رېدا ناچارم و ناچارم بې پېويستې دېزانم له سېر (ئېو هېموو تېمې تېار كړدنې بې شېواندن و نېخوېندنې و بې لاې دا بېردن و هېگېرېانې وې دېق)، شېن كړدنې وېيې كې داتايې بې خوېندنې و هاوې زاهېر بېم. نووسېنې كې (هاوې زاهېر: " ئا يا كړ كېران چېنې كې شېگېگېن؟ ") هېزار و شېست سېد و شېست و چوار (۱۶۶۴) وشې بوو، من له نېو خند كې خېم (بې كړ كېران شېگېگې تېرن*)، وېكې نموونې وېرگرتن له بېچوونې كې نووسېر، له نېو نووسېنې كې ئېو، هېزار و سېد و پېنجا و هېشت (۱۱۵۸) وشېم گواستې وې، تاكو هېم ئاسان كاريې بې خوېنېر و هېم وېژدانې خېم ئاسوودې بېم و هېم دېي هاوېكېم نېنېنجېت و هېم من بې "شېوېنېر" تېمې تېارنې كات و هېم ئېركې خېم وېكې خندگر بې دروستې و دېستپا كې ئېنجا مېدا بېت.

بې پېچېوانې تېگې يېشتنې نادروستې هاوېم [نووسېر] له خند و ئېركې خند و هاندېري من بې نووسېنې خند كېم، كې پېش هېموو شت فرياكېوتنې خودې نووسېر و ئېنجا بزووتنې وې تازې دېركېوتووي ئې ناركېستې له نېو كېمې هېرېم بوو [كې نووسېر، ناپېويست و ناپېيوست و نابېجې و له خېا پېناسې هزري ئې ناركېزم بې بې هې دېئاخېنېنې نېو بېچوونې كې خېي]، ئېگېنا له مې بارې ناتې ندروستېي شان و مېچېكې و پېنجې كې خېم، هېچ شتې كې دېكې نېبوو شايېستېي ئېوې بېت و نېدېتوانې من بې ئېنجا مېدانې ئاوا ئېركېكې هانېدات. بې بې پېچېوانې تېگې يېشتنې نووسېر له ئامانجې خند كې من، من هېو مېداوې نا شېنيې كېان و لاوازي بېگې كېانې نووسېر و نادروستېي تېگې يېشتنې كېانې ئېو له مېمې مېژوويې چېنې كې سېر كې كېمې سېرمايې داري [چېنې كړ كېار] و نېدېتنې هېكاري تېكشكانې بزووتنې وې كېانې ئېو چېنې و له بېرچاونې گرتنې بارې خېيې كېانې بزووتنې وېكې و بارې با بېتېيې كېانې كېمې و هېر ئاوا خوېندنې وې و تېامانې نامېژوويانې و نالېجېكيانې نووسېر بې باردې خېكان و پېگې و مېچېن و توېژې پېلېتېرېيې كېان، بې شېوې پرسيار نېك

نام ژگاری و چپ و است دیار یکردن، نیشاندن؛ چونکه
گنیشاندان و استکردن و نام ژگاری ئرکی خن و خن گر
نین.

بـ چوونی من، خن واتـ خوئندن و قوو و وردی دق یان
سـ رنجدانی بیرکردن و بـ چوون و تـ گیشنـك، دـ زینـ و
دست نیشاندنی ناـ شنیدـكان، ئاراستـکردنی پرسیار، تاكو نووسـ
وـكـ خوئندـرـك نووسینـكـی خـی ببینـت و گـشـ تاریكـكانی بـ چوون و
بیرکردن و خـی ببینـت. لـسـر ئـ و بندـمایـ خن دـبـتـ
تـ و اوـكـری دق و پـکردن و كـلـندـكانی و كـمـكـکی گـورـ بـ
نووسـر. بـجـگـ لـ و، سـ دـهـ دـبـت، كـ گوتوومـ و ئـ و بندـمایـ
پـیـودـكـم، كـ هزر و ژیان و بوون بـ بـ خن، بـگـن دـبن و
دـبـنـ زـنگاوـكـ بـ كوشتنی ژیان و هزر و بوون. هـر ئاوا حـقدـ سا
دـبـت، كـ گوتوومـ خنـیـكـ وـرانـگـر نـبـت، ناتوانـت ئـنـربـت؛
وـرانـگـری كـسایـتی نووسـر نا، بـكـو وـانـگـری بـ چوونـ
ناـ شنـكان و نادروستـكان. ئینجا دـم، ئـگـر نووسینـكـ شایستـی
سـرنجدان نـبـت، هیچ كات خنـگر كاتی خـی بـ خنـگرتن لـ
نووسینـكان تـرخانـكات و بـفـفـنـادات. لـسـر ئـ و بندـمایـ دـبوو،
خنـكـی من لـ نووسینـكـی هاوـ زاهیر، زیاتر ئـوی دـخـش
بـکردایـ و بـ هـرش و پـلاماری كـسی نـچوواندایـ و خنـیـ وـكـ خـی
بخوئندایـ تـ و، نـكـ تووـبوون لـ خن و نووسینی با بـتـکی دیکـ
بـناوی “جیاوازی نـوانی خن و سـرنج لـ دیدی مند و” [۳]، كـ
خنـكـی من و سـرنجـكانی پـشووتری من لـسـر “ئای چـن استیهـكان
دهشوـنـرت تاكو زیاتر و زیاتر چهواشهمان بـهن. ” [۴]، “ فـنزویـلا
و دوو تـبـینی ” [۵] كـ سـرنج و خنـی من بوون لـ سیستـمی
دیكتا تـری کوبا و “کاستر ییزم” و فـنزویلا و “چا فـیزم” و بوون
بـ کاری نووسینـكـی هاوـ زاهیر بـ سواکردنی خن [۳]. من زـر
بـ داخـ و م، كـ نزیکترین هاوـ و هاویرم ئاوا خنـی من لـ یـك
بـ چوون یان چـند بـ چوونـکی خـی، بـ تـکردن و خـی گشتـتی
بیرکردن و خـی و هـر ئاوا لـدان لـ كـسایـتی خـی دـخوئندـتـ و.

هاوـ زاهیر لـنـ و وـامـكـی نووسیویـتی “ ... هـر ئـمـش هـکار
بوو بـ و ی كـ هاوـ زیاتر خنـیـکی ئـکادیمیـان نـكـ واقعیـان و
مـیدانـ لـ وتارـكـی من بـگرتـ. ”

من نازانم، ئایا خنـكـی من “ئـکادـمستیـیـ” یان نا. بـام لـ و
هـکار تـند گیشتم، كـ بـچی “خنـی ئـکادـمستی ناكـ تـواری و
نامـیدانیـ” و “مـیدانیـ” و “نامـیدانیـ” خنـ چیـ؟ ئـی ئـگـر

[illegible]

ئەو زەر ئاستە و بەدەنیايىدە ئۇشتاش و تاكو دەرم، ھەر بە گاتە و تەنز لەبارەى ئەو و ئۆزى كە "پارتىيە پەشەكەشەكان" بە كەركارەنى دەدەن، دەدەم و دەنووسم. چۆنكە ناكەت "كەركار بەگەشە و گەشەكەشە نە سەستەمە چەنايەتە بەتە" و ھاوكاتەش "پەوئەستە بە "پارتىيە پەشەكەشە" و "پەشەكەشەوئە كەسانە دەرەوئە خەى" ھە بەتە. بەجگە لەو، مە ھەچ بە نەگەتەفە گاتەتەم بە ئۆزى كەركارەنە كەردەو، چۆنكە ھەر زوو ئۆزگەرە خەمە كەردە كەركار و مەرى كەركارەوئە كەگەرە بوونە تاكو مەردەن لەنەوچەوانە مە داو، لە بەرئەو ھەر ئاوا بە ئاسانە ناتوانە گاتەتە بە ئۆزى خەم وەك كەركار بەكەم، چۆنكە بە بەچوونە مە، ئۆزى كەركارە ھوشيار بەكە كەردەنە كەمە و سەستەمە چەنايەتە، نەكە ئەوئە پارتىيە چە پەكان وەنەيدەكەن و ئامارەيدەدەن.

بـډېچـوانـي گوما نـكـي نووسـر، لـو د چـت ئـو بـډـوونـى خـودى نووسـر بـت، كـ لـ ماوـى ئـو مانگـ “اميارى” [۶] بووبـتـو و گـانـى خـى نـبينـت و تـنـيا بـ ځـنـى بـرانـبـر هـستـو و ر بـت. مـن دـمـكـه گـانـان لـ كـى بـډـوونـى نووسـر دـبينـم، بـډـام وـكـ ئـسـتا خـى زـق نيشـانـندـاو و ئـو يـكـم جـار، كـ “اميارى كـردنى داخـوازيـكان” دـكاتـ پـشمـرجى “شـگـډـبوون”. ئـگـر نووسـر بـگـډـتـو، سـر نووسـينـكى پـشووترى خـى “جـاوازى نـوانى گروپـفشارييـهان

گروپـهلـكا يـيه اديكالـهـسـرهـڅـيـهئاسـيـهكان” [۷]، ” كـمهـهـه خـرخـوازيـهـكان يـهـكـكن لهـو دهـزگاـيـانهـى كه كـمهـكى ئـم سيستمـه دهـكهـن و بهـردهـوامـى پـدهـدن و بهـهـزى دهـكهـن ” [۸]. لـوـدا “اميارىـبوون” پـشنـيار و پـشمـرجى شـگـډـبوونى گروپـه خـجيـكان نـبوو، بـكو بـډـچـوانـو “اميارى” بـشـكـبوو لـ هـوـگانـى سيستمـكـ لـ گـډـگـى كـخراوـه خـرخـوازيـكانـو.

يويسـتـ ئـوشـبـم، كـ گـانـى بـډـوونـى هـر پـكـ لـ ئـم

ئاساييترين دوا، چونكى ئىم دوو كىسىن، دوو گىردوونى جياوازين**، ئىگىر ھەر كىس چاۋىۋانى نىگىۋانى بىر كىردىۋى و بىچوونى كىسىكى دىكى ھەبەت، بىدنىيەۋى لىنو جىھانى ئايىنگى رايى چىقۇ. ئاساييتىر شت گىۋانى، بىم نام ئاسايى ھەراسانېۋى بى خىن و لىكدانىۋى خىن بى ھەرش و شكاندى كىسايىتى؛ ھەر ئى ھەكارىشە دىبەت ھە نىدىتى گىۋانى خى و خراپ لىكدانىۋى گىۋانى بىرانىر.

من كاتىك گىۋانى ھەبەت يان بىرخورد، يان بىچوونى بىرانىر بىرانىر بى خىم يان ھەرشەكى دىكى دىبىنم، پىش ھەموو شت لىنو گوشتار و ئىفتار و ئىتوار و بىر كىردىۋى و بىچوونى كىسى خىم بى ھەكارىكان دىگىم، ئىگىر گىۋانى كىم سىر نىجامىكى نىبوو، ئىنجا وردىنى گىردىنى گومان كىردى خىم سىر بىرانىر و لى سىبىمىن ھەنگاۋ پىرسىر ئاستە دىكىم؛ ئىر بىچى ئاۋا بى دواۋ گىۋانى؟ لىر دا مەبەستىم ھاۋى زاهىر و ھىچ كىسىكى دىكى نىيە، تىنبا شىن كىردىۋى بىدە ماكانى بىرخورد و خىندىۋى و بىياردانى خىم. بىجىك لىۋى، ئىگىر ئىم نىگىۋانىن و نىگىۋانىن، كىۋاتى گىرتەك ھەبەت و پىۋىستە لىسەرى كىرىكىن و بىخەمان بىچىنەۋى، مەبەستىم گىۋانى پىزەتە؛ شىنترىۋى و بىچىنەۋى-بوونەۋى ئازادىخۋازى بى نموونە، كاتىك كى ئىم پاش چەند ھە لى پاگەندى ئازادىخۋازى و بىكسانىخۋازى و دادىپەروۋىخۋازى ھەمان گوشتار و ئىفتار و ئىتوارى پىش ئىۋ پاگەندەمان بىرانىر ئىتەنىكان، ژنان، مىدان، ژىنگە، ئازەۋە، پىۋەندى، گىتوگە، نىياران و شەتە ھەبەت، ئاۋا پىۋىستە نىيە، كى لى خەمان پىرسىن؛ ئى گىۋانى كى ئىم كامانە بوون و كامانە؟ دىسانەۋى، تىكادىكىم ھىچ كىس ئىم دىرانە نىكەشە سىر خى، تىنبا مەبەستىم بىدە ما گىتەنىكانى گىۋانى و ئازادىخۋازىن بى گىۋانى تىۋانىن و پىگەيىشتىنە.

” ئىۋەبە كىمەن دىم كىكاران لىم وەتەنە دا ژيانى خىيان لىسە ژيانى كىكاران و چەۋساۋانى دىكىۋى دوونىا بىياتىراۋى و دىنەتە. من و ھاۋى ھەژەن پىشتە قىسمەن لىسە ئىمانە بى دىرەژى كىردوۋى و ھەردوۋىكىشمان ھاۋا بىن . ”

بىم ئىمە زىر لىۋ بارانەۋى قىسمەن كىردوۋى و دىتوانم بىمە كىم پىرس ھەبەت ئىمە ۋەك دوو دىستى كىمە ھاۋەتە و ۋەك دوو ھاۋەبىر لى بارى ئىۋان قىسمەنە كىردەتە، بىمە مەرج نىيە جىاۋازىمان نىبەتە. من ھىچ كاتە بىۋ دىرەبەنە لى دىمە ھاۋەتە خىم نىمىستەۋى، كى ناسىۋنال-سىيالىستانە بىرىكەتەۋى. بىمە من گوتوۋمە و دىمە، كى دىۋەتەنى

[illegible]

من نازانم چ ستەمەکم ل و هاووایی خەم کردوو، هەستناکەم. چونکە
من ل سەرایی خەم بە چوونی خەم دەرنەبەییو، تەنیا شتەک کە

اوکردن وک (تیم و جری) لانو بازنایی کی بش. بـجگـ لـوـ من و نووسـر هـم هاوزمانی یـکـدین و هـم هاوگیری یـکـدین. بـواناکـم گوتـکانمان پـویستی بـ لـکـدانـوی جیاواز و شارـزایی (نهج البلاغة) هـبـت. خوـنـر بـخـی توانای تـگـیـشتن و بـراوردکردنی گوتـکانی من و نووسـری هـی و خوـنـرانـی هـر دووی ئـمـ کوردی- زمان. ئامانجی من لـم و اـمـدانـوی، هـوـدان بـ سـلـمانی کـ استـکات و کـ نا، نیی، بـکو بـشـنـکردنـوی ئـوـی، کـ هـموو ئـو دـستـواژانـی کـ وک نموونـگیرمـکردوون، لـنـو نووسینـکـی نووسـر دـرهـنـراون و لـکـدانـوـم هـر لـسـر ئـو بـشانـ بوو و تـگـیـشتنی خـم وک خوـنـرکـ نیشانداو و لـو شوـنـانـی کـ بـهـی خراپی داـشتنی ئـزمانی و ئـنووس، لـ مـبـستی نووسـر دـنـیانـبووم، وک (فیدبـیک) لـنـو نیشانـی فیدبـیک '...' یـزمـکردوون، تاکو نووسـر بـت، ئایا مـبـستی چی بوو. بـ نموونـ ئـم سـتـی " دـبـت ئـو و شـمان لـبـیر نـچـیت کـ ئـنـارکـیزم هـزر نـک ئایدـلـجـی سـبوو، بـوی ژیان و بـکـردنـتی، مـتـودـکی بـکردـو و زیندوانـی لـ هـسـنگـاندنی و دواوـکان و بارودـخـکان بـچونی ناو واقعـکـ، نـک نـو کـتـبـکان. " ، کـ نووسـر لـنـو و اـمـکـی ئـوی بـشـنـکردوون، چ پـیـوـندیـکی بـ با بـتـکـو و هـی، کـ ۵۰% مـبـستی بـخـنـکـی من بوو، چ کارـبوونی ئـو سـتـ بوو، لـنـو با بـتی سـلـمانـی "شـگـنـبوونی چینی کرـکار"؟ ئایا هـیچ سـرچاوـیـکی هـزر و بـچوونـ ئـنـارکـیـکان لـ شـتـنـر'ی تاگـرا تاکو کرـپـکـین'ی کـمونـیستگـرا هـی، کـ سـلـمـنـری "ناشـگـبوونی چینی کرـکار" بـت، تاکو هاوـ زاهـیر ئـو دـستـواژـی بـکا تـ پـا پـشتی بـچوونـکـی خـی؟

ئىنجا لىسەر ھەمان كەش و سەرواى نووسەر، كە دىتت "تە من باش دى ناسىت و نەدە بوو ئاوا نووسىنەكەى من بخوئىتەو..."، منىش دىتتەم، ھاوئە گيان، بەداخەو دە بوو تە دوا كەسى نەو ئەم گەردوونە بيت، كە بنووسىت "ھەژەن بە وردى با بەتەكەى منى نەخوئندوو تەو و مە بەستەكانى من شەوئراون و ھەگەگەدراونەتەو...". چونكە پەيوئەندى ئەمە و مەمانەى نەوان ئەمە و ئامادەى من و دەستگىرەى من لە پشت تەواوى نووسىن و ۋەرگەگەئەكانى ۲۰۰۰-۲۰۱۵ى تە، بە ئەو بەسن، كە گومانەى شەواندن و ھەگەگەرانەو بەچوون و نووسىنەكانى خەت لە من نەكەيت. ئەو لە كەيوە من و تە بووینەتە شەوئەندەرى بەچوون و نووسىنەى يەكەى و چە ھەكارەكە كە بوو تە دروستكەر و كەندەرى ئاوا گومانەكى ۋەئەنگەر. من ئەستاشى لەتەك بەت، لە كاتى ۋەئەمدا نەوئەى ئەم ۋەئەمەى تە، ھەشتا دەستايەتى و ھاوئەتەى و

متمانەى ھاوبىرىيى من و تە، بى من گەڭەينەداۋى گومانىبەكەم و ئۆ و
نموونانەى كە تە لەنەو خەنەكەى من ورتەرتوون، لەتەك نووسىنەكەى
خەم بەراوردەكەم، ھەبەتە من نەك تەنەيا لەتەك تە، بەكەكو لەتەك
دوكاندارەكەش كە باقى پارەكەم دەداتەو و بە كاسپى و قازانچ و
بەدەستەنەنە پارەى زەرتەر دانىشتەو، ھەمان متمانەم ھەيە و
دە بەخەشەم.

۸ى سەپتەمبەرى ۲۰۱۷*

<http://bit.ly/2xJnnUN> [۱]

<http://bit.ly/2gKi4g7> [۲]

<http://bit.ly/2wBwSFg> [۳]

<http://bit.ly/2xRCNpL> [۴]

<http://bit.ly/2e0MYa5> [۵]

<http://bit.ly/2vKYA0w>

<http://bit.ly/2xbmGws> [۶]

<http://bit.ly/2f8k2Xz> [۷]

<http://bit.ly/2wNLqDz> [۸]

* ئۆزى ۴ى سەپتەمبەرى ۲۰۱۷ و ۱۰۰لەمەكى بىستە (۲۰) لاپەتەيەى و
شەنەرنەو ھەكارى پەرسىارە خەنەيەكانى خەم و ۱۰۰لەمەكەى ھاو
زاھىر باھىر نووسى، ئەم بەيانىيە، كە خەرىكى ناردەنى و ۱۰۰لەمەكەم
بووم، بەيارى خەم گەيە و ئەم كورتەيەم لە و ۱۰۰لەمەكە دەرھەنا و
ئەوى دىكەم خەستە ئەرشىف، چەنەك خەنە و ۱۰۰لەمدانەو كەتەك كەكەى
ھەيە، كە بەرانەبەركەشت خەنە بەو جەرە بخوئەتەو، كە خەودى
خەنە لەپەناوى سەرىھەدەو.

** لە بوارى پەيوەندە (كەمىونىكەيشەن) پەناسەيەك بە تەكەكەس ھەيە،
كە دەتە "ھەموو تەكەكەسەك بە خەى گەردوونەكى ئەزەلە".